

IVA BEZINOVIĆ-HAYDON

NA LIVADI PORED AUTOCESTE

S desne strane autoceste, negdje oko Karlovca, živi krdo divljih konja. Iz daljine izgledaju sretno i slobodno. Gledaju pred sebe kao da ih se autocesta ne tiče, kao da su svjesno izabrali baš to mjesto, baš tu travu i baš te ispušne plinove. “Nemoguće da im je ovdje dobro. Zašto svejedno ostaju?” Pokušavam im vidjeti oči, prodrijeti im u misli dok me život vozi pored njih. “Sigurno čekaju svoju priliku”, objašnjavam si. Čekaju da ojačaju, da se mentalno pripreme, da se u glavi oprostite od staroga života uz ogradu bučne ceste. Čekat će još neko vrijeme, a onda će se zaletjeti preko autoceste, preko livade, preko šume, preko brda, daleko negdje, negdje daleko, ne znaju ni sami kamo. Tamo će biti sretni.

Kada mi je svega previše, zatvaram oči i zamišljam se na sretnom mjestu. Zamišljam se u potkrovlju stare zgrade gdje, kada pada kiša, ne čujem vlastite misli. Tamo ležim na kauču, koji mi je ujedno i krevet i radni stol; s njega gledam TV, pišem, jedem sladoled i cijelim svojim bićem uživam u tome da me nitko ne treba. Uživam u slobodi, kao što će i oni divlji konji uživati kada konačno odluče odgalopirati s livade pored autoceste, negdje kraj Karlovca. Tako si ja to zamišljam.

Svakoga dana večeramo zajedno. To je tradicija, važno je da obitelj jede skupa. U pauzama od nagovaranja najmlađega da otvori usta, trpam u sebe prevelike zalogaje hrane. On kuhanim batatom kao bojom šara po stolu i energično odmahuje glavom na moje molbe. Muž čita nešto na mobitelu. Želja za razgovorom lako se izgubi kada svakih deset sekundi staješ u pola rečenice da bi vrištao na djecu. “Ne ljuljaj se na stolici!”, “Ne jedi prstima!”, “Pojed i povrće!”, ne prepoznajem svoj glas dok po navici rešetam naredbe. Starija se djeca svađaju oko toga tko je koga prvi lupio.

“Mama! I štipanje se broji kao lupanje!”

“Ne broji se! Mama! Ne broji se ako te netko uštipe za šalu, reci mu!”

“Nisi me za šalu! Pogledala si me ružno, sa stisnutim zubima i sa stisnutim šakama!”

“Nisam!”

“Jesi!”

“Nisam!”

I ja stišćem zube i šake i oči. Zamišljam glasnu kišu na metalnom krovu mojega zamišljenog stana.

“Jesi OK?” pita muž dok ustaje od stola i odmah nastavlja: “Nemoj dati djeci da ulaze neko vrijeme u sobu. Moram se isključiti. Užasan dan na poslu.”

Prije petnaestak godina bih ga zagrlila, zamolila da mi ispriča o svojem danu. Prije petnaestak godina i on bi meni želio reći o svemu što se dogodilo na poslu, pitao bi me kako sam provela sve te tužne sate bez njega i jesam li sretna što ga vidim. Prije petnaestak godina nismo imali troje djece, bili smo jedno drugome centar svijeta, imali smo vremena jedno drugo pitati kako smo. Danas ne želim čuti o njegovom danu. Ne želim razmišljati ni o svojem. Želim zavrištati da se i ja moram isključiti, da sam previše prisutna, da sam posve rastrgana, ali ujedno sam i svjesna da sam imala šest slobodnih sati ujutro, samo za sebe, pa kimnem glavom.

“Idemo, djeco. Zadaća, igranje, kupanje! Pustite tatu na miru. Imao je naporan dan na poslu.” Djeca cvile i vješaju se po meni. Šest sati sam imala. Za sebe. Svakoga ih jutro imam.

Djecu treba probuditi u 6:45. Treba im pomoći kod oblačenja jer su majice preuske, hlače preširoke, a čarape stišću. Treba ih nahraniti: “Izvolite, dječice, zdrava hrana puni tijela i vaše mozgiće!” Treba ih počestiti, izljubiti, provjeriti torbe i zadaće i nokte i izvaditi kamenje i štapiće od sladoleda i lizaljki iz džepova jakni. Ne treba se svađati s njima, ne izazivaju namjerno. Treba se suzdržavati od plakanja dok viču na mene i jedni na druge. Treba ih odvesti u jaslice, u vrtić, u školu. Na odlasku treba biti strpljiv. Stavi papuče, znam da ti se ne ide, bit će ti lijepo, prijatelji te čekaju, pokušaj danas slušati na satu, molim te nemoj gužvati knjige, ne bacaj torbu, blatno je, moraš li baš u svaku lokvicu nagaziti, doći ću po tebe kao i svaki drugi dan, volim te, bebo, daj da ti navučem papuče, čeka te teta Zrinka, daj mami pusu.

Zamišljam se na kauču u potkrovlju. Zamišljam one divlje konje pored autoceste. Bježite što dalje, znam da možete.

Jedna od mama iz vrtića, jedna od onih koje ne žure na posao, neočekivano me zaskoči na parkiralištu. Mislila sam da sam nevidljiva, ali ne uspijevam pobjeći bez pozdrava.

“Imaš vremena za kavu?” pita i ja poželim reći: “Imam vremena, ali radije bih ga provela sama sa sobom, šuteći.” Onda pomislim: Što ako me hitno treba? Što ako joj nekako mogu pomoći? Možda njezin život ovisi o meni, možda mora sa mnom podijeliti tajnu koju može jedino ispričati nekome nepoznatom? Drago mi je što izgledam kao osoba od povjerenja. Osjećam se korisno pa kažem: “Naravno. Kamo ćemo?”

Pet minuta kasnije sjedimo u kutu kafića i gledamo se s nervoznim osmijehom. Promatram je ispod oka dok trese vrećicu šećera, prosipa polovicu u kavu, miješa espresso u

smjeru kazaljke na satu. Dugi nokti ružičasto lakirani, prsti okićeni zlatnim prstenjem, ispod rukava ispeglane košulje zveckaju narukvice. Nismo tu da bi ona podijelila sa mnom nešto od egzistencijalne važnosti, shvaćam. Samo joj je dosadno. Ne zna što bi sama sa sobom.

Uхватim se kako pomišljam: Voljela bih izgledati kao ona. Izgleda kao da živi sređenim životom. Kuća joj je sigurno uredna, djecu sigurno ne pušta u školu u hlačama s rupom. Sjedeći prekoputa nje, mirisne i elegantne, postajem svjesna sebe. Nosim stare, iznošene traperice, majicu koju sam u polumraku prvu dograbila i šest kila više nego bih željela. Promatram svoje ruke. Svoje nelakirane, nespretno odrezane nokte. Izgriženu kožu oko noktiju. Kada sam nervozna grizem prste do krvi, a u zadnje sam vrijeme često nervozna.

Sama sam sebi jadna. Kako sam uopće mogla pomisliti da bih ja njoj ikako mogla pomoći? Bit će da se sažalila kada me vidjela kako se borim s troje djece, kako natežem psa preko parkirališta pred vrtićem. Možda je pomislila da nemam prijatelja. Ona sada čini dobro djelo. Osjećat će se uzvišeno navečer kada mužu bude pričala o tome kako je odvela jednu usamljenu kućanicu na kavu.

I jedna i druga buljimo u stol. O čemu razgovarati? Politika? Pandemija? Umjetnost? Posao? Grozničavo vrtim teme po glavi dok sjekutićima otkidam kožu oko nokta na palcu. Ne sjećam se kada sam zadnji puta razgovarala s nepoznatom osobom. Što da je pitam? Zanima me tko je. Što je veseli, što je rastužuje, koliko često plače, više li kada je ljuta, što je u vezi s njezinim mužem najviše živcira, je li ikada ikome bila ljubavnica? Od čega bježi? Zašto u ponedjeljak ujutro ne želi kući? Može li se takve stvari pitati na kavi u kafiću kraj vrtića?

“Kako ti se sin naviknuo na jaslance?” ona pristojno prekida šutnju.

“Super. Baš voli ići. Tvoja mala?”

“Isto super.” Smiješimo se jedna drugoj dok miješamo kavu. Meni ništa zanimljivo ne pada na pamet.

Nakon preduge stanke, ona pokušava opet: “I? Što ćeš danas kuhati?” Ne mogu reći: “Najradije ne bih ništa.” To će ubiti razgovor.

“Ne znam”, kažem, kao da je taj odgovor bolji. “Što ćeš ti?”

“Moji doma jako vole pohano meso. Mislila sam to. I neko povrće.”

“Onda ti ne mogu oteti ideju.” Po prvi me puta pogleda sa zanimanjem. “Mi smo vegetarijanci”, objašnjavam.

“Aha.” Dosadan i predvidljiv odgovor. Trebala sam reći da su djeca alergična na pohano meso, da im od toga ispada kosa, da im od toga na vrhovima prstiju, umjesto noktiju, počinju rasti zubi. Osjećam da gubi interes. Zaključila je da ispod moje neugledne vanjštine ne postoji ništa dublje. Možda i ima pravo. Istovremeno sam i rastrgana i prazna.

Poželim reći: "Oprosti. Prije sam bila zanimljivija. Mutno se sjećam da sam puno putovala, živjela posvuda, pisala, fotografirala, zaljublivala se u ljude, gradove, ideje. Neki su me smatrali pametnom i duhovitom. Sigurna sam da sam jednom bila zabavnija." Želim dodati još i: "Trenutno sam u lošoj fazi. Odnosno, nadam se da je faza. Nadam se da nije trajno stanje. Jer, bojim se da ću poludjeti ako je ovo, sada, moj život."

Ali kažem samo: "Ova je godina potpuno luda." Ne mogu nečijoj elegantnoj mami iz vrtića pričati o tome koliko mi se ne da više živjeti ovaj život, o kojem sam prije petnaestak godina sanjala.

Pokušavam ne plakati dok se po pljuskaju vraćam kući. "Umorna sam samo, to je sve", kažem si. Noći su još uvijek prekratke. Voljela bih kada bih mogla naviti muziku i samo hodati, prazne glave. Voljela bih samo hodati, prazne glave, zauvijek, do kraja svijeta, do zamišljenog kauča u zamišljenom stanu u potkrovlju, ali ne mogu. Glas koji me podsjeća na sve što bih trebala napraviti ne napušta moje misli. Ne ostavlja me na miru.

Pas ima proljev, trebala bih ga odvesti veterinaru. Mali bi trebao kod okulista, srednji treba kod logopeda, mala treba na šišanje, moram dogovoriti termine. Moram platiti račune. Za vodu, plin, struju, telefon, vrtić, produženi boravak. Nazvati majstore za nadstrešnicu. Registrirati auto. Provjeriti kartu za godišnji parking. Dućan, nemamo hrane. Skuhati ručak. Nešto konkretno i zdravo. Osiguranje od potresa, da ili ne? Pospremiti kaos u stanu, isplanirati aktivnosti za nadolazeći vikend, kupiti jaknu za malu, zamotati joj ponovno knjige jer je sve išarala, kupiti poklon za nekog klinca u vrtiću čije ime počinje na R, nazvati mamu, javiti se prijateljima, halo, zaboravila sam kako se razgovara s ljudima, previše sam sama.

Brišem psa, mokrog od kiše, punim mu posudicu hranom, gulim s nogu promočene cipele i čarape, i slučajno, u prolazu, hvatam svoj odraz u ogledalu. Lice natečeno od plača. Oko očiju i oko usana prve bore. Sijedi pramenovi podsjećaju me da starim. Vrijeme ističe. Kako mi se to dogodilo?

"Ne prepoznajem se", pomislim i uplašim samu sebe.

Na kavi listam novine. Na sedmoj stranici, u desnom kutku dolje, kao kakva nebitna vijest, upada mi u oči kratak članak: "Na krdo divljih konja naletio vlak". Ne mogu si izbiti slike iz glave.

"Što ti je? Prestani plakati", naređuje mi život. Da ima zviždaljku, sada bi objavio da vlak, nakon kratke stanke za maštanje, ponovno kreće s prvog perona. "Dućan, ručak, pospremi stan, idi po djecu, i onda ispočetka. I sutra opet, i opet, i opet. Nasmiješi se, budi sretna s time što imaš. Nema stajanja, nema čekanja, nema bježanja. Idemo."

Lokomotiva koja sve pred sobom ruši u pravocrtnom, nezaustavljivom gibanju prema zadanome cilju. Pregaženi konji u pokušaju bijega prema slobodi. Sudar svjetova.